

חג שבועות – נספח למורה

תעודת זהות שבועות

שם החג: שבועות

שמות נוספים: חג הקציר, חג הביכורים, עצרת, חג מתן תורה, חג החמישים / חג היובל.

מועד: ו' סיוון.

סיבת החג, אירוע: ראשית קציר החיטה. ציווי עליה לרגל והבאת ביכורי החיטה לבית המקדש.

מעמד הר סיני – ביום זה, לפי המסורת, ניתנה התורה לעם ישראל.

דמויות: רות המואביה – כלתה של נעמי החוזרת עימה ממואב למרות שאינה מחויבת. היא מסייעת

בגאולת האדמה של משפחת נעמי. סבתא רבה של דוד המלך. **נעמי** – אלמנת אלימלך מבית לחם, חמותה

של רות, החוזרת ליהודה. בעזרת רות ובעז היא גואלת את אדמת משפחתה, ומעמידה נצר למשפחה. **בעז**

– נושא את רות לאישה, לוקח תחת חסותו את נעמי וגואל אדמות משפחתה. סבא רבה של דוד המלך.

מצוות החג: שבתון. בתקופת בית המקדש: עליה לרגל, קורבן ושני לחם, תחילת הבאת הביכורים.

מנהגי החג

- **אזהרות:** פיוטים מיוחדים לחג, שעיקר עיסוקם מנין תרי"ג מצוות.
- **אקדמות:** פיוט כתוב ארמית שנאמר לפני קריאת התורה בחג השבועות. (אשכנז)
- **הבאת ביכורים:** בהתיישבות העובדת בארץ, נתחדש מנהג הבאת ביכורים מתוצרת האדמה (ואחר-כך גם התעשייה) בטקס מרשים. גם בבתי הספר בהתיישבות הציונית היה נהוג שכל ילד מביא טנא פירות וירקות, והתמורה קודש לקרן הקיימת.
- **חלות מיוחדות לשבועות:** 'עוגות הר סיני', חלות בעלות שבעה קפלים או שבע שכבות כנגד שבעת הרקיעים שה' ירד דרכם לתת תורה לישראל. בעדות שונות נהגו גם לאפות חלות בצורת סולם – עליית משה להר סיני, בצורת לוחות הברית ועוד ...
- **ירק לשבועות:** נהוג לקשט את ריצפת בית הכנסת והבתים בירק, ענפים ופרחים. למנהג זה כמה טעמים אפשריים: זכר לחג הקציר. זכר למתן תורה שהיה בהר הירוק. זכר לנס שנעשה למשה רבנו בין קני הסוף. זכר למדרש בו נמשלה התורה לשושנה בין החוחים.

- **בתובה לחג השבועות:** נהוג לקרוא טקסט שירה או פרוזה שהוא מעין כתובה בין ישראל לתורה, או בין הקדוש ברוך הוא לישראל, שיום מתן תורה הוא יום הנישואין. (ספרד)
- **מאכלי חלב וגבינה:** נהוג לאכול בשבועות מאכלי חלב וגבינה ודורשים למנהג טעמים אחדים:
  - בשיר השירים נמשלת התורה לדבש וחלב: "נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך" (שיר השירים ד', י"א).
  - זכר לחלב שינק משה משדי אשה עבריה.
  - שנאמר: "וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם" (במדבר כ"ח) – ראשי תיבות "מחלב".
  - במעמד הר סיני כיוון שניצטוו בני ישראל לאכול בשר ולא היו להם כלים כשרים, לכן אכלו דברי חלב.
  - חלב בגימטריה – ארבעים, כנגד ארבעים יום וארבעים ליליה ששהה משה על הר סיני.
- **מגילת רות:** נהוג לקרוא מתוך קלף את מגילת רות בבית הכנסת לפני קריאת התורה. מדוע קוראים את המגילה בשבועות?
  - סיפור המגילה מתרחש בזמן הקציר.
  - דוד המלך, שהמגילה עוסקת בייחוסו, נולד ומת ביום זה, לפי המסורת.
  - מגילה זו נחשבת גם 'מגילת הגרים' וביום מתן תורה נתגירו ישראל.
- **מי ישועות:** מנהג של יהודי צפון אפריקה שחדר ארצה, לשפוך מים על כל עובר ושב.
- **עשרת הדברות:** נהוג לקרוא את עשרת הדברות בציבור כחלק מן התפילה. זכר לנוהג שהיה קיים בית המקדש.
- **שבעת המינים:** שבעת מיני הפירות שנתברכה בהם ארץ ישראל: "מהם נצטוו להביא ביכורים לבית המקדש". הפכו לאחד מסמלי החג שנתחדש מראשית הציונות בארץ.
- **שושנתות:** מגזרות נייר שנוהגים להדביק על חלונות הבתים במיוחד לכבוד חג השבועות. משלבות חיתוכים דקורטיביים וסמלי חג השבועות.
- **שני תבשילים:** נוהגים לאכול שני תבשילים: אחד של חלב ומאוחר יותר אחד של בשר לזכר קרבן פסח ולקרבן חגיגה. לכל אחד מהתבשילים לחם משלו כנגד שני הלחם שהקריבו ביום הביכורים.

- **תיקון ליל שבועות:** 'משמרה' (בנוסח הספרדי): נוהגים לא לישון ולעסוק בלימוד בליל החג. התיקון המסורתי מכיל קטעים מן התורה ומן התורה שבעל-פה וקטעים קבליים. המנהג מופיע בזוהר כמנהג פתיחת השמיים לקבלת התורה מחדש. הוא חודש ע"י האר"י ומאז נתפשט. בשנים האחרונות נהוג לקיים 'תיקון ליל שבועות' בתכנים חופשיים, כלילה המוקדש ללימוד.

שמות החג

שם	הסבר
חג שבועות	החג נחוג שבעה שבועות מפסח וראשית העומר, ולסיים את תקופת ספירת העומר.
חג קציר	תחילת קציר החיטה, והבאת ביכורי חיטה למקדש.
חג ביכורים	ממועד זה מתחילה הבשלת שבעת המינים ומתחילה הבאת הביכורים. בעידן הציוני טקס הבאת הביכורים הוא המאפיין המרכזי של החג.
מתן תורה	על פי המסורת זהו מועד מעמד הר סיני ומתן עשרת הדיברות.
עצרת	התכנסות עליה לרגל להבאת הביכורים, וגם החג עוצר את ספירת העומר.
חג החמישים / חג היובל	סופרים חמישים יום מפסח. ספירת שבעה שבועות מקבילה לספירת שבע שנות שמיטה ובסופה שנת היובל.
רגל	אחד משלושת הרגלים.

ביכורים – מקורות

א. מקורות למצוות ביכורים

בראשית פרק ד'

(ג) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרֵי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: (ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֶלְבֵהוּן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

שמות פרק י"ג

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה ק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) קִדֹּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנְיֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא.

שמות פרק כ"ב

(כח) מִלֶּאֱתָהּ וּדְמָעָה לֹא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּנִיָּה תִתֵּן לִי: (כט) כֹּן תַעֲשֶׂה לְשֹׂרֶף לְצֹאנֶךָ שְׁבַעַת יָמִים וַיְהִי עִם אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּ לִי.

במדבר פרק ט"ו

(כ) וְרֵאשִׁית עֲרֹסֹתְכֶם חֲלָה תְרִימוֹ תְרוֹמָה כְּתְרוֹמַת גֵּרְוֹן בֵּן תְּרִימוֹ אֹתָהּ: (כא) מִרֵאשִׁית עֲרֹסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְרוֹמָה לְדֹרֹתֵיכֶם.

ויקרא פרק כ"ג

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבַּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן.

דברים פרק י"ח

(ג) וְזֶה יְהִי מִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם מֵאֵת דְּבַחֵי הַזֶּבֶחַ אִם שׂוֹר אִם שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזֶּרֶעַ וְהַלֵּטִים וְהַקֶּבֶה: (ד) וְרֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִירְשֶׁף וַיִּצְהַרְךָ וְרֵאשִׁית גֶּזַע צֹאנֶךָ תִתֵּן לוֹ: (ה) כִּי בּוֹ בָחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל שְׂבֻטֶיךָ לַעֲמֹד לְשֵׁרֶת בְּשֵׁם יְהוָה הוּא וּבְנָיו כָּל הַיָּמִים.

ב. משמעות המצווה

”הבאת ביכורים אל האלים או הרוחות נראית בעיני האדם כהכנה יעילה לקראת אכילת היבול החדש. הכוחות העליונים קיבלו את חלקם, והאדם חופשי עכשיו ליהנות מהשאר. על פי השקפה זו, היבולים נתפסים כמתנת האל לאדם. על כן, מוטלת על האדם החובה להביע את תודתו והוקרתו לאלים המיטיבים, והדרך לעשות זאת היא לתת להם מנה יפה.” (ג'יימס פראזר, The Golden Bough).

משלי פרק ג'

(ט) כִּבֵּד אֶת יְהוָה מֵהוֹנָה וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאֹתָהּ: (י) וַיִּמְלֵאוּ אֶסְמִיךָ שֶׁבַע וְתִירוֹשׁ יִקְבֵּיךָ יִפְרְצוּ: ”מצוות הבאת ביכורים לבית המקדש, היא מצווה שיש בה עדות גדולה: שכל איש ישראל העיד על עצמו מן המקום אשר בחר ה' לשכן שמו שם, כי לא כפוי טובה הוא ולא רם לבבו ולא שכח את תחילתו וזוכר את כל חסדי ה' אשר עשה עימו...” (ספר התודעה, הרב אליהו כי טוב, קנח).

ג. מתי מביאים ביכורים?

משנה מסכת ביכורים פרק א

מעצרת (=שבועות) ועד החג (=סוכות) מביא (=ביכורים) וקורא (=מקרא ביכורים), מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא...

אין במקרא ובמשנה מועד כלשהו להבאת הביכורים... אם תצא החוצה ערב חג הביכורים ותבדוק את מצב ההבשלה של שבעת המינים, יסתבר לך שכל חמשת מיני הפירות נמצאים רק בפריחתם, ובמקרה הטוב לאחר החנטה...

חודש סיוון הוא חלק מהעונה החקלאית הבווערת. בעונה זו מרבית היבולים עדיין בשדות והם חשופים לסכנות רבות: שריפות, גשמים, רוחות ושוודדים. האם סביר להניח שכל החקלאים יכלו לעזוב את השדות בחודש זה לתקופה של שבוע לפחות?

במסכת ביכורים נאמר "הגיעו קרוב לירושלים שלחו לפניהם" (ג, ג) – מדוע צריכים היו מביאי הביכורים לשלוח משלחת לירושלים שתודיע על בואם?

המסקנה המתבקשת מכל זה היא שהעולים לא הגיעו במועד קבוע וידוע, אלא במשך מחצית השנה שבין שבועות לבין חנוכה. כך אפשר להבין את הנאמר "הגיעו קרוב לירושלים שלחו לפניהם": העולים שלחו שליחים שיודיעו על בואם, שכן הם לא באו ביום חג מסוים, אלא באחד הימים שבין שבועות לחנוכה. והרי אין לצפות מתושבי ירושלים שיישבו כל אותה מחצית השנה ויחכו לעולי הרגל.

שבועות אם כן היה היום בו מותר היה **להתחיל להביא** את הביכורים, וכל אזור ואזור התארגן לפי מועדי ההבשלה שלו.

(שבועות – מדריך למורה, עורך: יורם גורן, מכללת אורנים, 1990 עמ' 26-29)

ד. מנחת שתי הלחם – ביכורי החיטה

שמות פרק לד פסוק כ"ב

וְחָג שִׁבְעַת תַּעֲשֶׂה לָּךְ בְּבוֹרֵי קִצִּיר חֲטִיִּם וְחָג הָאֲסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה:

ויקרא פרק כ"ג

(טו) וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימַת תְּהִינָה: (טז) עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה: (יז) מִמוֹשְׁבֵיכֶם תְּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שָׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת תְּהִינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בְּבוֹרִים לַיהוָה: (יח) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כֶּבִּשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפֶרֶן בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאֵילָם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֲלֶיהָ לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (יט) וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כֶבֶשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזָבַח שְׁלָמִים: (כ) וְהִנִּיף הַפָּהַן אִתְּם עַל לֶחֶם הַבְּבוֹרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל שְׁנֵי כֶבֶשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן: (כא) וּקְרַאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקַת עוֹלָם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְדוֹרֵיכֶם:

ה. טקס הבאת הביכורים ומקרא ביכורים

דברים פרק כ"ו

(א) וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֵה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ: (ב) וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר לֵה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשִׂמְתָּ בְטֶנֶא וְהִלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁבוֹן שְׁמוֹ שָׁם: (ג) וּבָאתָ אֶל הַכְּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגְדַּתִּי הַיּוֹם לֵה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְתָּיִנוּ לָתֵת לָנוּ: (ד) וְלִקַּח הַכְּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ: (ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִי וַיֵּרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּגֵּר שָׁם בְּמִתֵּי מַעֲט וַיְהִי שָׁם לִגְוִי גְדוֹל עֲצוּם וָרֵב: (ו) וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: (ז) וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצֹנוּ: (ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבְמֶרְאָה גְדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּימִים: (ט) וַיַּבְּאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וַדְּבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הִבַּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי ה' וְהִנְחַתּוֹ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אַתָּה וְהַלְוֵי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ:

משנה מסכת ביכורים פרק ג'

משנה א

כיצד מפרישין הביכורים? יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שבגרה, אשכול שביכר, רימון שביכר - קושרו בגמי ואומר: 'הרי אלו בכורים'...

משנה ב

כיצד מעלין את הביכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד ולנין ברחובה של עיר, ולא היו נכנסין לבתים. וְלִמְשָׁפִים הִיָּה הַמְמוֹנָה אוֹמֵר: 'קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו':

משנה ג

הקרובים מביאים תאנים וענבים, והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים. והשור הולך לפניהם, וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו. החליל מכה לפניהם עד שמגיעים קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים, שָׁלְחוּ לִפְנֵיהֶם וְעִיטְרוּ אֶת בִּיכֹרֵיהֶם. הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים. וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם ושואלין בשלומם: 'אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום':

משנה ד

החליל מכה לפניהם, עד שמגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו
ונכנס, עד שמגיע לעזרה. הגיע לעזרה ודיברו הלוויים בשיר: "ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחתי אויבי לי"
(תהלים ל):

משנה 1

עודהו הסל על כתפו, קורא מ'הגדתי היום לה' אלהיך' (דברים כו) עד שגומר כל הפרשה. ר' יהודה אומר:
עד 'ארמי אובד אבי'. הגיע ל'ארמי אובד אבי' מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו, וכהן מניח ידו
תחתיו ומניפו וקורא מ'ארמי אובד אבי' עד שהוא גומר כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא:

על מגילת רות ודמותה של רות

רות היא דמות מקראית, הגיבורה העיקרית של המגילה, והסבתא רבתא של דוד המלך על פי המקרא. מגילת רות מספרת את סיפורה של משפחת אלימלך המיוחסת משבט יהודה, שעקב הבצורת והרעב עוזבת את מולדתה והולכת לשדה מואב, אחד מאויבי ישראל באותה תקופה. לאחר זמן מת אבי המשפחה אלימלך.

ובניה של אותה משפחה, מחלון וכיליון, מתחתנים עם שתי מואביות, רות ועורפה [1], שעל פי חז"ל היו בנותיו או נכדותיו של עגלון מלך מואב [2]. לאחר כעשר שנים מתים גם שני הבנים, ונותרות רק נעמי, אם המשפחה, ושתי כלותיה. לאחר שלא נותר לה דבר, ולאחר שהיא שומעת כי הבצורת בארץ ישראל פסקה, מחליטה נעמי לחזור למולדתה אבלה, חפויה וענייה, ומפצירה בכלותיה להניח לה, כי אין לה דבר לתת להן, היא מבקשת להפרד מהן. לעומת עורפה שנשמעת לה וחוזרת למשפחתה, רות מתעקשת ודבקה בחמותה, ואומרת "עמך עמי ואלוהיך אלוהי", ומתעקשת שרק המוות יפריד ביניהן (מגילת רות א' י"ז).

לאחר שהן חוזרות לבית לחם, הולכת רות ביוזמתה ובברכתה של חמותה לשדות, ללקט שיבולים אחר הקוצרים כפי שנהגו עניי ישראל באותם ימים (מתנות עניים). ביום הליכתה אל השדה מושכת רות את תשומת לבו של בעל השדה, בעז. בעז מברר אצל הנערים הקוצרים אודותיה, ומתוודע לעובדה שהיא קרובתו, כלת דודו אלימלך, ולפיכך מבקש ממנה שלא תלך לשדה אחר, אלא תלקט רק בשדהו, ומן הנערים הקוצרים מבקש הוא להעניק לה יחס מיוחד ולא להטריד אותה, ומפגין כלפיה יחס חם. לאחר תקופה, יועצת נעמי לרות ללכת בלילה אל הגורן שם שוהה בעז בעת זריית השעורים, ולשכב למרגלותיו במטרה לגרום לבעז לשאת אותה לאישה (מגילת רות ג' ד'). נראה כי נעמי מבקשת ממנה להשתמש לצורך כך ב"נשק" הפיתוי. אין זו מצוות ייבום במובן הפשוט, אך זה קשור למנהג הייבום - נישואים בין אשת המת לקרוב משפחתה.

רות נשמעת לה, מתרחצת, מתבשמת ולובשת את שמלותיה, ויורדת בלילה אל הגורן ושוכבת למרגלות בעז. כשבעז מתעורר מבקשת ממנו רות לישאה "וּפְרִשְׁתָּ כְּנַפְךָ עַל-אִמְתִּי, כִּי גֵאל אֶתָּה". בעז נעתר, אולם מעלה בעיה תחוקתית: יש מישהו קרוב יותר ממנו ולפיכך שמורה לו זכות ראשונים אם יחפוץ להתחתן עם רות. אולם הוא מבטיח כי אם לא יחפוץ הקרוב השני לישאה, ישאה הוא. למחרת בטרם עולה השחר הוא

משלחה חזרה לביתה. למחרת המפגש הוא עולה לשער העיר ופוגש שם את הקרוב השני המכונה "פלוני אלמוני", וששמו האמיתי כנראה נמחק על ידי כותב המגילה כביקורת על מעשיו. לאחר שהקרוב השני אינו רוצה לממש את זכותו, בשל החשש להשחית את נחלתו ואת זרעו בנישואים אלו (מגילת רות ד' ו'), (בשל האיסור על קבלת גרים ממואב), מתחתנים בעז ורות. מזיווג זה נולדה מלכות דוד, כפי שמספרת המגילה:

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פְּרָצֵי, פְּרָצֵי הוֹלִיד אֶת-חֶצְרוֹן. וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת-רָם, וְרָם הוֹלִיד אֶת-עַמִּינָדָב. וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת-נַחֲשׁוֹן, וְנַחֲשׁוֹן הוֹלִיד אֶת-שְׁלֵמָה. וְשְׁלֵמֹן הוֹלִיד אֶת-בְּעָז, וּבְעָז הוֹלִיד אֶת-עֹבֵד. וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת-יִשִׁי, וְיִשִׁי הוֹלִיד אֶת-דָּוִד.

אפשר לראות בסיפור את הסובלנות שהייתה קיימת כלפי גרים בתרבות הישראלית בכלל ובשבט יהודה בפרט. יתר על כן, הסיפור אודות רות המואביה מדגיש מאוד את הבחירה החופשית של האדם לעומת הייחוס שלו, וקובע כי אפילו גר שמגיע ממדינה אויבת והופכית לתרבות הישראלית כמו מואב, נמדד רק על פי מעשיו, ולמעשה מתקבל על ידי הגורמים האריסטוקרטים של שבט המלכות והופך להיות עצם מעצמיה של המלכות הישראלית. עץ היוחסין (על פי מגילת רות, ספר שמואל ודברי הימים), מראה את מרכזיותה של רות, ששדרת המנהיגות בממלכת יהודה משתלשלת ממנה.

